Landenrisco-analyse Venezuela

Internationale Economische Betrekkingen J.R. Nicolaas/0585

4. Landenrisico-analyse

Alvorens in te gaan op de schuldenlast van Venezuela en de mogelijkheden om in de toekomst aan zijn financiële verplichtingen te voldoen, is het noodzakelijk een globale schets van de economische ontwikkeling te geven.
In de eerste plaats dient er op gewezen te worden dat in 1984 de totale export-inkomsten van Venezuela voor 91% uit de olie-opbrengsten bestond, terwijl de export-volume in de periode 1980 - 1984(index 1980=100)met zo'n 18% is afgenomen.
Voorts levert de olie-inkomsten in 1983, nagenoeg 20%, een aanzienlijke bijdrage aan de B.N.P. van het land.
In de voorgaande jaren van 1974 - 1979 en 1980 - 1983 varieerde het aandeel hiervan tussen de 40% en 20%.

Bezien we de omvang en de structuur van de B.N.P., dan blijkt deze in tien jaren te zijn toegenomen met 39%, hetgeen hoofdzakelijk te verklaren is door de hoge export-inkomsten in de jaren 1979 - 1980 - 1981.
Opmerkelijk is dat de overheidsconsumptie gedurende de beide regeringsperiodes van 1974 - 1978 en 1979 - 1983 aanzienlijk zijn toegenomen m.n. respectievelijk 53% en 67%.
Hetzelfde geldt namelijk ook voor de prive-consumptie die overeenkomstig de regeringsperiode's met 47% en 60% zijn toegenomen.
Voor wat betreft de overheidsuitgaven dient opgemerkt te worden dat deze vanaf 1974 - 1983 van Bs.22.839 miljoen tot Bs.75.261 oftewel met 329% zijn gestegen.

Wanneer men de overheidsuitgaven gaat vergelijken met de overheidsinkomsten, dan blijkt dit ten tijde van de regeringsperiode van L.H. Campins(1979 - 1983) tot een grote overheidstekort te hebben geleid, namelijk van Bs.1.868 naar Bs.-1.641 Bs.-6.341, Bs.-15.503, Bs.-4.186 in respectievelijk de jaren 1979 - 1980 - 1981 - 1982 - 1983.
Een plausibele verklaring voor de exorbitante toename van het overheidstekort ligt in het feit dat de prijzen voor huishoudelijke artikelen en andere import--goederen in dezelfde periode met ruim 41% zijn gestegen.
Een andere mogelijke verklaring voor deze situatie is de overwaardering van de bolivar, die van invloed is geweest op het nationale consumptiepatroon.
De gevolgen van een dergelijk wisselkoersbeleid is dan ook dat de export-sector van de economie daardoor ontmoedigd raakt, terwijl de import steeds meer wordt gestimuleerd. (Per 180284 is de bolivar met 74% gedevalueerd en is de dollar tegenwoordig gelijk aan Bs.17.50)

Tabel Ontwikkeling van de olie-prijzen (US Dollars per vat)

1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980
9.09	10.29	11.14	12.23	12.29	22.39	22.93

De ten gevolge van een in toenemende mate van import-stijging ontstane tekorten op de lopende rekening van de betalingsbalans in 1977 - 1978 bedroegen respectievelijk $-2.723,$-4.581 en $-3.130 miljoen.
Hierdoor is men overgegaan tot het afsluiten van leningen en bankkredieten om de tekorten te kunnen financieren.
De externe schuld van Venezuela was in 1975 zo'n $2.26 miljard en is vanaf 1980 - 1982 van $13.83 miljard tot $16.53 miljard toegenomen met een daarbij behorende schuld per capita van $1093.78 in 1982.

Tabel	'74	'75	'76	'77	'78	'79	'80	'81	'82
Export-inkomsten*	47.4	37.7	39.8	40.9	39.4	61.4	82.5	86.3	70.8
Externe Schuld*	2.1	3.6	12.8	21.3	32.4	31.9	35.6	46.5	55.4
Schulden-quote	4.4	9.5	32	52	82	52	43	54	78

* In miljoen Bs.

Uit bovenstaande tabel valt er af te lezen dat de externe schuld in 1976 met factor 4 is gestegen t.o.v. 1975 en daarna als gevolg van de rente-stijging in de V.S. omhoog is gegaan tot Bs.55.4 in 1982.
Wanneer men de export-inkomsten gaat relateren aan de externe schuld,dan zien we dat de schulden-quote in 1978 en 1982 maar liefst 82% en 78% van de totale export-inkomsten bedraagt.
De schuldendruk op de economie,waarbij men de relatie tussen de externe schuld en de B.N.P. dient te verstaan,varieert van 1.8% in 1974 tot 19% in 1982.

Indien men een voorlopige analyse maakt van de handelsbalans over de periode 1974 - 1984,dan blijkt het over het algemeen zeer te fluctueren,met uitzondering van 1977 en 1978 die een tekort laat zien van $638 miljoen en $2.150 miljoen,en is het saldo in 1984 even groot als in 1974 n.l. $7.974 en $7.209.
In de periode 1974 - 1978 zijn de export-inkomsten gedaald met $2.0 miljoen,terwijl de importen in dezelfde periode met $7.3 is gestegen oftewel in de verhouding 1 : 3.
Uit de gegevens van de basisbalans,dit is de optelsom van de lopende rekening en de kapitaalrekening, verkrijgt men een beeld in hoeverre en in welke mate Venezuela een beroep moet doen op de bankwereld om leningen danwel kredieten los te krijgen.

Voor wat betreft de internationale reserves van Venezuela dient geconstateerd te worden dat deze door de jaren heen onveranderd is gebleven en t.a.v. 1974 juist is toegenomen met $2.867 miljoen.(exclusief goud)
Een en ander moet gezien worden tegen de achtergrond van de importdekking,zodat in

dit geval geconstateerd moet worden dat Venezuela over voldoende liquide middelen beschikt om zijn import gedurende drie maanden te financieren zonder gebruik te hoeven maken van exportkrediet.
Wel heeft men van jaar tot jaar op verschillende wijze gebruik gemaakt van hun deviezenvoorraad en SDR's.

Wanneer er vanuit wordt gegaan dat Venezuela in de periode 1974 - 1984 niet alleen te maken heeft gehad met een stijging van het prijsindex-cijfer(index 1980)tot 151.8% en een inflatiecijfer in 1980 - 1984 van gemiddeld zo'n 13% per jaar had gekend, laat dit gegeven zich vertalen in het feit dat er gedurende de periode 1974 - 1984 een enorme stijging van de import is te zien n.l. 35%(c.i.f. prijzen) Dit terwijl de olie-productie sinds 1974 is afgenomen, met uitzondering van 1979, tot zo'n 54% in 1984.
Voorts dient opgemerkt te worden dat Venezuela in 1984 geconfronteerd werd met een ondercapaciteit van 60%, hetgeen betekent dat niet voor de volle 100% geproduceerd kon worden.
Dit verschijnsel is een indicatie voor de slechte exportpositie van het land, dat op haar beurt volledig afhankelijk is van de schommelingen op de wereldmarkt.
Anderzijds is de ondercapaciteit tot stand gekomen door een daling van de nationale consumptie, welke het gevolg is van de loonsverlagingen in de loop der jaren.
Daarbij zijn de factoren grootte van de markt en inkomensnivo bepalend voor de nationale consumptie.

Uitgaande van de huidige omstandigheden waarin de economie zich verkeert, lijkt het vooralsnog dat Venezuela in redelijke mate in staat is om in de toekomst aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Het risico dat Venezuela niet in staat of niet bereid is om zijn schulden terug te betalen is dan ook "klein" te noemen.
Immers uit de projectie van het venezolaanse planburo blijkt dat men voornemens is om de externe schuld terug te dringen tot $12.066 miljoen in 1991.
Of het mogelijk zal zijn om de buitenlandse schuld met zo'n 51% in zes jaren de tijd te verminderen, blijft een open-vraag en is thans niet te beantwoorden.

Zich baserende op de prognose's van de I.M.F., dat de olie-prijzen in de periode 1986 - 1990 nagenoeg constant zullen blijven en het feit dat de wereldmarktprijzen voor goederen in 1985 - 1990(uitgedrukt in US$)met 4% per jaar zullen stijgen en anderzijds er geen handelsrestricties(?)te verwachten zijn tegen de export van latijnsamerikaanse landen, blijkt het mij aannemelijk dat de venezolaanse autoriteiten prioriteit zullen geven om intern met bezuinigingsmaatregelen te komen; zodat er een evenwicht ontstaat op de betalingsbalans. Tenslotte dient vermeldt te worden dat te verwachten is dat de B.N.P. met zo'n 4.5% per jaar in 1988-1990 zal groeien en een exportvolume-stijging van 2.6% in 1985-1987 en van 3% in 1988 - 1990.

Projectie Externe Schuld van Venezuela(milj. $)

Tabel	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992
Externe schuld	27.510									
Te betalen in 1984	1920	1.920	-	-	-	-	-	-	-	-
Herfinanciering Schuld (verstreken 1984-1987)	22.100	-	2.800	2.410	2.340	-	-	-	-	-
Schuld niet hergefin. (verstreken 1988-1989)	2.240	-	-	-	-	1.310	930	-	-	-
Schuld niet hergefin. (verstreken m.i.v. 1990)	1.250	-	-	-	-	-	-	625	625	-
Herfinanciering			1.965	1.291	1.396	2.415	2.182	2.043	2.232	12.066
Herfinanciering Schuld		20.750	1.465	861	976	1105	1.252	1.418	1.607	12.066
N-hergefinan. Schuld		4.840	500	430	420	1.310	930	625	625	-
Externe Schuldendienst										
Publiek		4.400	4.600	4.600	4.600	4.600	4.800	4.500	4.500	-
Privaat		800	800	800	800	800	800	800	800	
Totaal		5.200	5.400	5.400	5.400	5.400	5.600	5.300	5.300	-
Saldo per 3112		25.590	23.625	22.334	20.938	18.523	16.341	14.298	12.066	

Bron: CORDIPLAN, 1983

5. Politieke stabiliteit

De politieke stabiliteit van een land is afhankelijk van het feit of er sprake is van economische vooruitgang en anderzijds in welke mate er gesproken kan worden van een negatieve sociaal klimaat .
Er is sprake van een negative sociaal klimaat, indien een land met hoge werkloosheidscijfer - hoog inflatiecijfer - daling inkomensnivo en armoede kampt.
Daar de gegevens die betrekking hebben op het sociaal klimaat niet beschikbaar of niet recentelijk van aard zijn, zullen deze bij de analyse van de politieke stabiliteit van Venezuela buiten beschouwing worden gelaten.
In dit kader is het dan ook gewenst om aan de hand van de politieke ontwikkelingen en enkele relevante economische indicatoren tot een voorlopige uitspraak te komen m.b.t. de politieke stabiliteit van het land.

Zoals reeds vermeld is de exportafhankelijkheid van Venezuela zeer groot, in die zin dat de export-sector hoofdzakelijk bestaat uit de export van olie en in mindere mate van aluminium en ijzererts.
Daarnaast is de handelsafhankelijkheid van Venezuela met het buitenland, een en ander als gevolg van de onevenwichtige structuur van de handel met het buitenland en het aandeel van de buitenlandse handel in het nationale inkomen, te beschouwen als een crisis-element dat zich laat vertalen in een grote gevoeligheid van de economie voor de ontwikkelingen op de wereldmarkt.
In concreto betekent een dergelijke handelsafhankelijkheid van Venezuela dat in het geval van een prijs en/of volume-daling van de belangrijkste exportproduct, het verlies aan exportopbrengsten niet of nauwelijks gecompenseerd kan worden door een opvoering c.q. volume -vergroting van andere exportproducten.

Wanneer in acht wordt genomen dat de stijging van de olieprijzen ook een stijging van de industrieproducten en transportkosten (import)alsmede een afname van de exportproducten impliceert, betekent dit dat de venezolaanse regering in de toekomst ook noodgedwongen zal zijn om telkens weer opnieuw een beroep te doen op de internationale kredietverlening om zodoende de ontstane tekorten te kunnen financieren.
Intern kunnen er ook tot op zekere hoogte maatregelen worden genomen in de sfeer van loonsverlaging - prijsverhogingen - belastingverhoging op luxe goederen etc.etc.
Doch deze beleidsmaatregelen kunnen nooit ver doorgevoerd worden, aangezien dit een verslechtering(exclusief belastingverhoging)van de positie van de sociaal zwakkeren in de samenleving inhoudt en automatisch tot weerstanden en stakingen onder de bevolking kan leiden.
Hetgeen bepaald niet gunstig is voor het investeringsklimaat en de politieke stabiliteit van het land.

In het geval dat in de nabije toekomst een verdere daling van de export-volume en de exportprijzen in de olie-sector naar b.v. 75.6(index 1980) en de olie-prijs op het nivo van 1978 c.q. $12.29 per vat komt te liggen,dan kunnen er indien geen drastische vermindering van de import plaatsvindt serieuze sociale en economische problemen hieruit voortvloeien.

Het is dan niet ondenkbaar dat de financieel en handelsbourgeousie de voorkeur en steun zullen geven aan een ultra-rechtse regiem om zodoende de financieel-economische problemen van het land het hoofd te bieden.

De mogelijkheid daartoe is ruim aanwezig,indien aangenomen wordt dat de traditionele partijen c.q. de A.D;(Sociaal Democratische Partij) en de COPEI(Christen Democraten)vanaf 1958 afwisselend aan de macht zijn geweest en zelf de financieel-economische problemen hebben veroorzaakt.

Literatuur

D.E; Blank,Politics in Venezuela ,Boston,1973

Balance of payments yearbook

International Financial Statics

El Universal(venezolaanse dagblad),october 1984,jaargang LXXV-nr.27042

J.v. der Putten.,Latijns-Amerika,Politiek,Amsterdam ,1981